

VIDOŠKA PJESNIČKA NOĆ

Stolac, 9. lipnja 2022.

Hrvatski stećak
rad ak. kipara Stjepana Skoke

KOMADIĆ KRIŽA

Tko je komu zemlja u tolikoj tmici:
Zar biljka korijenu ili korijen biljci

STOJANOVE BOJE

*Ja i moje boje, sve tone u prazno
Umori me šutnja glasnija od riječi
Nekad biljka kuša korijenje zarazno
Pa čime da se trujem kad me otrov liječi...*

Dugo se već u Matici hrvatskoj Stolac rojila želja da se, kada za to budu ispunjeni svi željeni preduvjeti, održi *Vidoška pjesnička noć* kojom će se na dostojan način predstaviti lik i djelo velikog hrvatskog i bosanskohercegovačkog književnika Stojana Vučićevića. Kada smo već bili nadohvat željenom cilju, dogodila se korona te je nakratko zaustavila realizaciju.

U međuvremenu je Matica hrvatska Stolac izdala nikad dovršenu Vučićevićevu zamisao u čijem ga je objelodanjenju zaustavila bolest, a vrlo brzo i smrt. Riječ je o antologiji *Moja najdraža pjesma*. Najkompetentniji za vrjednovanje navedenog izdanja jesu živući autori, sudionici projekta kojeg je Vučićević majstorski zamislio. Malo je reći da su autori vrlo emotivno doživjeli knjigu među čijim su koricama i njihovi odabiri najdraže pjesme. Neki od njih najavili su svoj dolazak na Radimlju, čime se cijeli susret podiže na još veću razinu. Bardovi su to pisane riječi koje želimo imenovati: Veselko Koroman, Luko Paljetak, Željko Ivanković i Miro Petrović. U takvom smo ozračju pristupili ovogodišnjoj *Vidoškoj pjesničkoj noći*.

Na iznimne Vučićevićeve stihove iz uvodnika imamo i snažan odgovor s Radimlje.

Želimo obojiti dostojanstvom Vučićevićev mukotrpan životni i pjesnički put, glasno progovoriti njegovu mučnu šutnju, hraniti se njegovim pjesništvom i liječiti pjesnikovim bezvremenskim trajanjem...

Radimlja, 9. lipnja 2022.

Predsjednik Matice hrvatske Stolac,
dr. Mladen Bošković

mh
maticahrvatska
stolac

MATICA HRVATSKA STOLAC
ORGANIZACIJSKI ODBOR VIDOŠKE PJESNIČKE NOĆI
d o d j e l j u j e

postumno

HRVATSKI STEĆAK

rad ak. kipara Stjepana Skoke

STOJANU VUČIĆEVIĆU

za osobit doprinos
hrvatskoj književnosti

Predsjednik
Matice hrvatske Stolac

Stolac, 9. lipnja 2022.

dr. Mladen Bošković

NAGRAĐENIK

Stojan VUČIĆEVIĆ

Portret Stojana Vučićevića,
autor Ante Schramadei 1969.

Stojan VUČIĆEVIĆ (Turkovići, 7. srpnja 1941. – Zagreb, 22. rujna 1989.), hrvatski je književnik. Rođen je u hercegovačkom mjestu Turkovići kao treće dijete u obitelji nadzornika željezničke pruge Boška Vučićevića (1907.–1982.) i Mare (rođene Ljevak) iz Ravnog (1913.–1993.).

U Stojanovoj petoj godini, točnije 1945., obitelj Vučićević se seli u Čapljinu, odakle 1947. preseljavaju u Metković gdje Stojan završava osnovnu školu i započinje gimnaziju. Godine 1953. peti razred osnovne škole polazi u Pionirskom gradu u Zagrebu, u školi najboljih učenika iz cijele Hrvatske.

U lipnju 1959. (u sedmom razredu) isključen je iz gimnazije u Metkoviću bez prava polaganja ispita u toj školi. Razlog isključenju razabire se u *Karakteristici*, koju je 1962. pisao Školski komitet Narodne omladine gimnazije u Metkoviću, a potvrdio Općinski komitet: *Godine 1959. primljen je u aktiv Saveza komunista i kroz SK djelovao je negativno, jer se tada pojavila jedna grupa mladića politički negativna.* Nakon toga upisuje se u osmi razred školske 1959./60. godine u gimnaziji u Pločama. Ondje provodi nepuna dva mjeseca jer mu je 2. studenog 1959. odobren povratak u metkovsku gimnaziju.

U siječnju 1960. je odmah po završetku prvog polugodišta uhićen te je nakon boravka u istražnom zatvoru u Makarskoj upućen, bez suđenja i presude, sa školskim prijateljima Antom Brečićem i Ivom Taslakom u logor za političke zatvorenike na otok Sveti Grgur. Unatoč rješenju istražnoga suca Okružnog suda u Splitu od 4. travnja 1960. da ga se pusti na slobodu, u logoru je, zbog hrvatskoga nacionalizma, proveo više od godinu i pol, od 2. veljače 1960. do 27. kolovoza 1961.

Nakon povratka sa Svetog Grgura polaže osmi razred i maturira 24. veljače 1962. Od 16. travnja do jeseni radi kao skladištar u poduzeću Razvitak u Metkoviću. Najesen se upisuje na Filozofski fakultet u Zadru, zahvaljujući preporuci Razvitka, dok je već spomenuta "karakteristika" Narodne omladine odbila, kako u njoj stoji, *da navedenog druga preporučimo na daljnje školovanje ili za smještaj u dom.* U Zadru počinje studij jugoslavistike, francuskoga jezika i književnosti te poljskoga jezika. Iste godine objavljuje prve stihove u zadarskom *Narodnom listu*.

U kolovozu 1963. ide na studijsko putovanje u Poljsku. S Vladimirom Pavićem i Mirkom Vidovićem u Zadru objavljuje zajedničku zbirku *Pjesme*, 1964. godine, te postaje član uredništva splitskoga književnog časopisa

Vidik. Svoju prvu samostalnu zbirku pjesama pod naslovom *Greben*, u izdanju zagrebačke Mladosti, objavljuje 1965. Diplomirao je u Zadru 24. lipnja 1966., a nakon toga objavljuje svoju drugu zbirku pjesama pod naslovom *Siga*. Ljeti te godine boravi u Parizu, gdje polazi Alliance français. Na odsluženje obveznog vojnog roka odlazi 1967. u Jastrebarsko i na Pleso. Odsluženje mu je produljeno 1968. zbog agresije SSSR-a na Čehoslovačku.

Nakon odsluženja, početkom listopada seli se u Zagreb, gdje se zapošljava kao novinar lista za kulturu *Telegram*, a potom i kao tajnik književnog časopisa *Republika*. Od 1969. postaje urednik časopisa *Republika* (do jeseni 1973.). Iste godine objavljuje svoju treću zbirku pjesama pod naslovom *Čavli*, u nakladi splitskog Vidika. Godine 1971. objavljuje svoju četvrtu pjesničku knjigu poemu *Šibanica*, u nakladi Razloga, te knjigu putopisa *Podmornica*, u nakladi zagrebačke Zore. Iste godine iz tiska mu izlaze i prijevodi s francuskog Laoziewa (Lao-tse) *Knjiga puta i vrline*, u nakladi Razloga i Camusov *Mit o Sizifu*, u nakladi Matice hrvatske. S Nadom Španjić (1949.) sklapa brak 22. ožujka 1972. Peteročlani ocjenjivački odbor proglašava knjigu putopisa *Podmornica* najboljom knjigom objavljenom 1970. i 1971. u nakladničkoj kući Zora i dodjeljuje joj Zorinu nagradu. *Podmornica* je nagrađena i prvom nagradom koju je dodijelio Fond "A. B. Šimić".

Nakon raspuštanja uredništva *Republike* 1973. postaje profesionalni književnik. 20. rujna 1974. rodio mu se sin Maroje. U travnju 1975. zapošljava se na Televiziji Zagreb. Radio je kao lektor, redaktor i novinar sve do smrti (među ostalim, pisao je o poeziji i pjesnicima za emisiju TV kalendar). 15. svibnja 1975. uhićen je zbog, kako se isticalo u socijalističkom zakonodavstvu, verbalnog delikta, i to na račun nadređenih i UDBA-e. Od 10. kolovoza do 9. rujna odslužuje zatvorsku kaznu u Vukomercu (osuđen je na 40 dana). Netom po njegovu odlasku na odsluženje kazne, 12. kolovoza rodila mu se kći Rujana, pa je pomilovan 10 dana zbog rođenja djeteta.

Zbirku izabranih i novih pjesama pod naslovom *Pomrčina*, objavljuje 1985., u nakladi splitskoga Logosa. Umire 22. rujna 1989. u bolnici Rebro u Zagrebu, poslije operacije tumora na mozgu, koji je vjerojatno bio posljedica udaraca na robiji. Pogreb je bio na Krematoriju zagrebačkoga Mirogoja 25. rujna. 1989.

Posmrtno su mu tiskane *Sabrane pjesme*, Ogranak Matice hrvatske Metković, Metković, 1994.; slikarsko-pjesnička mapa *Neretva* (grafički listovi Vrkljan i Kuliš), Ogranak Matice hrvatske Metković, Metković, 1996.; *Ponad vode* (putopisi), Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2000.; *Semafor* (pjesme), Ceres, Zagreb, 2007.; *Stojan Vučićević, književnik i žrtva* (zbornik radova), Neretvanska riznica umjetnina i inih vrijednosti-Hrvatska kulturna zaklada-Hrvatsko slovo, Opuzen-Zagreb, 2010.; *Grgurovi hukovi* (brošura u spomen tridesetogodišnjice smrti), Općina Ravno, Ravno, 2019.; *Izabrane pjesme*, Ogranak Matice hrvatske Metković, Metković, 2019. i *Izabrana djela*, Stoljeća hrvatske književnosti (Stojan Vučićević, Željko Sabol), Knjiga br. 145., Matica hrvatska, Zagreb, 2020.

POEZIJA

NERETVA

Majci posvećeno

I da ti ispunim postelju pjesmom
Ostaješ rijeka, rijeka u meni
Kad val ti krade iz ponoći zvijezdu
I čamci sjete izviru iz vena

Dugo, o dugo, u vir ću ti ronit
Da negdje na žalu nađem mili
Od pepela lik; pa ćemo se lijepo
U oblutak spojiti i vrisnut tuzi
Od safira slik

Neka si voda, s ribama ću teći
Nek lasta zida snove ispod mosta
U ovoj noći s popcem ćemo pjevat
Do ušća gdje nas slani grobar čeka

Zaplele se riječi u meni ko trave
I po svakoj vlati jedna zvijezda gmiže
Jurim uzduž zviježđa, smalakšem od strave
Ja najbrži trkač što sebe ne stiže

Vičem sebi stani, gledam gore stoji
Svemir hladni; vlati, šûme vlati –
Nebo uvijek iste srebrnjake broji
Ko da nećim može Zemlju da mi plati

Ležim ispod voćke, zri nemoć na grani
Različit sam odmah čim rukama mahnem
Naginjem se u se: ponornica vani
Gle ponire gore, ja ispod nje sahnem

I trunem pod sobom, iznad mene nebo
Vidi li ga onaj odozgo kroz mene
Trebalo mi nešto ja bih sebe trebo
I u sebi mene, samo mene mene

PONORNICA

Ležim ispod sebe, iznad mene nemoć
Ali svemoć zemlje ne smijem ni reći
Ponornica hući u meni od nekoć
Kažem li joj ime namah ću poteći

Gledam iznad sebe: ponad mene nebo
Vidi li ga onaj odozgo kroz mene
Trebalo mi nešto ja bih sebe trebo
I u sebi mene, samo mene mene

BOJE

Ja i moje boje, sve tone u prazno
Umori me šutnja glasnija od riječi
Nekad biljka kuša korijenje zarazno
Pa čime da se trujem kad me otrov liječi

Kad raširim ruke i pogledam sjenu
Malo sličim ptici, odveć mnogo križu
Gle lađara snena gdje gata u pjenu
A valovi mraka stalno ga sustižu

Sve umre što zovnem, osta sjet i znanje
 O suludu carstvu gdje se kamen štuje
 Zar je stijena tvrđa od grumena sanje
 Što raste kad se mrije, buja kad se psuje

Oba oka onom tko mi miris kaže
 Boju svoje krvi spoznajem u tami
 Ja vjerujem u nju i kad podlo laže
 Jer kraljeve svoje krunili smo sami

Ja i moje boje, sve tone u prazno
 Umori me šutnja glasnija od riječi
 Nekad biljka kuša korijenje zarazno
 Pa čime da se trujem kad me otrov liječi

KAD SE VRATIM U KAMEN

Na zadnjoj stanici noći, često, pohodi me slutnja
 I uranjam oči u tiho nespokojstvo mora
 Htio bih boju neku, znamen brodolomstva
 Kad se vratim u kamen da me ne muči sumnja

Teško je biti more bez traga grebena u srcu
 Samo utopljenici znaju ništavnost kompasa
 Razvijmo jedra naša, hrabro brodolomci
 I u najdubljem viru komad zvijezde se bjelasa

Volio sam ceste po kojima ljljan luta
 I šumarak mali i krivu sablju mjeseca na straži
 Dok nježna ruka ko plovak od pluta
 Ljepotom treperi i drhtavi stisak traži

I u noći često dok klancima lutam
 I uranjam oči u veliko nespokojstvo mora
 Htio bih boju neku, znamen brodolomstva
 Kad se vratim u kamen da me ne muči sumnja

DAN

Grane vid i traje, svi smo uvijek sami
 Prepustim se vatri, brojim život vodi
 Netko iza gore do pasa u tami
 Diže sidro mûka i u riječ mi brodi

Vrijeme je, izađimo vani
 U krvi je nešto čega ne bi
 Ni u palom cvijetu ni u skoroj rani
 Odveć blizu mora jedrimo u sebi

Makne li se kamen iznjedrit će vlagu
 Tko je to u mome odsanjanom liku
 Nekad neke riječi dodirnu i nadu
 A vrijeme je okvir za pljesnivu sliku

Ništa se desit neće, ni cilik letipasa
 Da li je moguć biser u viđenoj osami školjke
 Evo pučine cvijeta s prahom oko pasa
 I konjika neba blistavih od boljke

 Uvijek je tako, htjeli bismo proći
 Ispod slapa boja proplanku u duši
 O, gdje su nam lađe svjetlije od noći
 Do čarobne luke gdje se srce puši

JUGO

Zastajao sam ponekad
 U mislima
 Koje te slijede
 Na leđima
 Dupina

Tek onako da čujem
 Iz tvojih usta
 Kako zbori kako boli

Domovina

BURA

A ti sudbino u vjetar
 Pretvorena
 Što te donosi
 Sada

(Duša mi je vjetrulja
 Lasta izluđena)

Gospode
 Samo da ne vidim
 Daleku zvijezdu koja

Pada

KALMA

Ljubavi

Srce se tvoje kao otok
 Od srca moga
 Odvaja

Je li to sjećanje možda što pristaje
 I odmah isplavljava

Ili tišina morska
 PUSTOŠ koja nas

Spaja

MAESTRAL

Među stijenama bijelim
 Igraš se skrivača

I razvedriš me

Na meni je
 Crno lice

Ne vidiš me

HERCEGOVINA, POPOVO POLJE

Sva moja zemlja na jednom kamenu
Ogledalo moje smrti moje nesanice
Vapi tiho žetvu Vodu u sjemenu
I mrvi se poput sna poput neba
Pred okom zvijezde Danice

Kruh naš svagdanji (krov nad nama)
Počela je kiša u našoj kući
Iz drijenove kore pjesma se prolama
A kroz čija vrata
Gdje će snovi ući

Kopam svojski kopam
Ali i crv ruje
Osipa se ništa: ima – nema – ima
Kroz kosti djedove vrijeme se ne čuje
Gle na vlažnoj raži – sablast Hölderlina

SIGA

Bez imalo zemlje ruši se sa stropa
Kaplja bistre vode (zadnji veo zida)
Kane preko rane i živcima kopa
Bunar prema špilji s onu stranu vida

Sipi britko tkivo, puca kolut mijeni
I udarom mekim ispunja u meni
Jasan stup nevida što tamu izmijeni
Od mora u srcu u kopno u zjeni

Brodolomci moji sad gasite plamen
Vrijeme je da suzom oslijepimo spas
Srce kuca kuca (srce nije kamen)
Srce je busola u začetku nas

A zavjeru šutnji a lance u rani
Pećinom će spajat kapljice u štap
Mi bez sige znamo da smo s pjesmom pali
Padat će i nebo prestane li kap

Sad klečim za špiljom sad vapijem bozi
Sad iz petnih žila proklinjem znamenje
Što to kletvom pada tko to mene nosi

Blažena je voda što rađa kamenje

PORUKA OSMOG MORNARA

Ali ljetne kiše ljeto ne ugase
Ali mokra jedra dižu se bez škrife
Tek na zvijezdi mojoj vatre se ogłase
Plamenima zime mjesto koje dišem

A tamo u magli uvijek sniježna zemlja
Napregnuta čeka s ledom da se rodi
A kad zadnjoj vatri utrnemo ime
Kako zvati zemlju što u nama gori

I kupače vrele u ljetnoj tišini
Tako nalik vodi i podobne vatri
Kupače što mrznu, žare u dubini

Ne kušaj me kišo užganog u patnji

PEĆINA

Možda ću strahom razvijati noćas
Kameno sjeme dozrelo u trenu
Dok pršti tama iz ubranog voća
I u njoj sige kao stabla venu

Opet pun žara da zamijenim zvijezdu
U gusti miris prerušavam voće
Pa se cijepaju riječi na igru i jezu
Što pod jednim mostom ko ubog zanoće

A mojim dahom otvara se brazda
Samo da vatra odnekud ne grakne
Zloguka vrana pozoblje mi vazda
Spilju u zrnju, prostor što je smakne

Tako u svijetu kacige i koplja
Na golo čelo dočekujem srsi
Bojim se pjesmo jezovitog snoplja
Što se pod zemljom za kosidbu uči

Možda ću strahom razvijati noćas
Kameno sjeme dozrelo u trenu
Dok pršti tama iz ubranog voća
I u njoj sige kao stabla venu

GEMMULA ILI PORUKA IZ BOCE

BULA

Tko prekrši oči obnoć slušnom opnom
Bit će gonjen snima, kaznit će ga kopnom

LAMENTO

Mre i pada u krv zadnji pramen mira
Iz olovnog brijega žar-ptica se diže
Nekud rijeka hita, spas u srebru stiže
A u meni svirac nestajanje svira

Ne znam čemu suza, čemu potok gnoja
Uvijek spokoj drevni baš na odar sleti
Kad se zemlja poje čemu gljive znoja
Ali što da radim s tijelom kad neće da leti

Bujaj noći, tiho, vjeđe mi poplavi
S vatrom oko čela ja sam već u viru
Negdje svirac bučno nestajanje slavi
Ah, to su, to su zvijezde što s nama umiru

GREBEN

Zatočiš li more došao si glave koralju

U prostranstvu nade pokret se u boju pretvara
Ponekad čuvari ljepote prerastu tajnu
Njihova smrt je oltar pred kojim se svjetlost rađa

Ovdje pristanu krišom godine i plime
Koliko brodova samo u zaljevu riječi trune
Ovdje su sunce i usne – visibabe zime
A noć zaprede radi malog runolista u kamenu

Zatočiš li more došao si glave koralju

NA POHODU SVAKOM

Gdje puče kamen pred djetinjstvom srebra
 Buknu krv i pjesma i rijeka u njima
 Blažen tko cestu u njedrima ima
 I komu se munja nazire kroz rebra

Sretan tko presta gdje prestaju riječi
 U sjemenci ognja mudrost se iz pepela stvara
 Pjesma nikog ne voli, nikog od sebe ne liječi
 I cvijet i ptica dijelom su nježnost dijelom prijevara

Gdje je konac putu što kroz broncu teče
 Tko zna čiju nemoć zabilježi kamen
 Na pohodu svakom mene tajna peče
 O što sam pod zvijezdom: rana ili plamen

Kletvom slijedih noći (od pepela vidre)
 I u riječ mi svaku jedno jedro stade
 Tražih uklet zaljev gdje olupine sidre
 Pa mi u barku sunce ko zrela kajsijsa pade

Prinesoh ruku ruci (u dlanu mi veče)
 Ko vijenac nad glavom nebo se zlatom osu
 I u sumrak vida glas krvi poteče:
 Sunce je prejak kormilar za rosu

Gdje puče kamen pred djetinjstvom srebra
 Buknu krv i pjesma i rijeka u njima
 Blažen tko cestu u njedrima ima
 I komu se munja nazire kroz rebra

POTPUNA POMRČINA SUNCA
 NA OTOKU GRGURU 15. VELJAČE 1961.

8.

Toliko je vremena prošlo, druga kiša
 Možda još pada (preostali znamen)
 Evo trenutka
 Jedine prave zjenice
 U kojoj je nada – suza
 A tjeskoba – plamen

Za njih, ne za sebe
 Živio sam ovaj svijet
 Istu svjetlost gdje ista prodire tama
 Otvarao mi se u bolu put
 Kao cvijet
 U kišnoj kapi blistala Kumovska slama

I bili smo dva lica pod velom
 Dva ista krika
 STVARNOSTI DVIJE
 Zbog njih sam svjetlost miješao s pepelom

Vrijeme je čudo ali bitno nije

MOST

Od mene do tijela (krv neka mi prosti)
 Uvijek lažne kosti davno trule plime
 Prerezan na dvoje ne znam tko me mosti
 Što sam kad se zovnem: jeka ili ime

Sve je manje vode (ni korita nadi)
 Mogao bih skoro među sebe leći
 Zovneš li mi ime odjeknut će jadi
 S onu stranu mosta gdje ne mogoh prijeći

I JOŠ DA ME ZEMLJA

I još da me zemlja ko vodu u škrapu
 Pod visokim suncem taloži i hlapi
 I da posve smiren tečem tek na mapu
 Viši od oblaka i manji od kapi

I da ljudski mogu podnijeti diobu
 Opoljen odasvud istovjetnim zidom
 Providnosti, daj da krene u seobu
 Šuma iza vida što se brani stidom

Ne miči se zato dok bujam na panju
 Zaklinjem te stablo koje laskaš gromu
 I to je ta nada što smo otkup za nju

Okreni se zemljo meni kao grobu

RIJEČI

Usred riječi stanem, mislim eto sada
 Topli golub najzad s mora u me leti
 Grudo mira stani za tren vijenac spleti
 I ne šteti lovor meni treba hlada

Kad izraste drvo koje truju rime
 Do mudrosti lista, do podlosti zmije
 Pusti lunu tada pijanu od plime
 Nek srebrni trnje gdje se govor krije

Ostao bih tako ne gledajuć sjene
 Taman vatren gušter da mi limun daje
 Dozvao bih ribe i dvojnike snene
 I u mrtvom miru otvarō im rane

BOLNIČKI NOCTURNO

Pauk o zadnju obješen nit
 Da se ne izgubi praznina
 Konjanik na putu u granit
 Udaljava se, njišti tišina

Ništa baš nitko za njim, ni mučnina,
 Napolju jedva ruža vjetrova raste
 Nigdje nîti života, samo mrklina
 Slijeće u granit putanjom prve laste

POTPUNA POMRČINA SUNCA NA OTOKU
GRGURU 15. VELJAČE 1961.

1.

Sve stoji, u blijedu sutonu
Mre vrijeme koje ne liječi
Ništa
Riječi zaboravljene u drugo more tonu
Znaš li bar gdje smo
Gdje je naša smrt
Da blagoslovi vodu u praznu oku
Pristaništa

Sve živi i svi mrtvi svi oduvijek
Našli ste spokoj u čami svemira
Zauvijek je bilo kratko moje dugo putovanje
Trebalo zatajiti ovo more tek
Biti nemir sna
San nemira

Evo i zadnjeg vala za moju žudnju golu
Prolazi svijet:
Ne gubi vrijeme – klekni
Moj vid se gasi ali u ovom trenu
Znam da smo se prepoznali
U mraku
BILI SRETNI

SEMAFOR

Snijeg na snijegu obasjan se topi
I curi u me s krova
Granicu smrti čarobno škropi
Odněkud sniježi iznova

Voda od snijega, snijeg od vode
Kao da bježi meso od kosti
Pali se između semafor slobode
Prijelaz neke sretnije svjetlosti

A sunce koje će Unutra doći
Naličje svijeta topi na krovu
Granicu moga tijela će proći
Obasjati snijeg i zemlju

Novu

Mi, studeni 1989.

UMRIJETI U HRVATSKOJ

*Ivanu Dončeviću,
umjesto voštanice na nebu*

U sve moje pukotine (stekavši pouku)
 Probila se travka i nadrasla put
 Pođi tuda
 Neka Te za ruku
 Vodi varka koja ne prestaje
 Sanjati Tvoj lik
 U beskraj hitnut

Odnekud zazuji pčela, remeti staru sliku
 Žalosna i minula dušo ima li nade za te
 Ako pri ranom suncu propustiš priliku
 Da te spomenu djeca koja prдавne igre
 Pamte

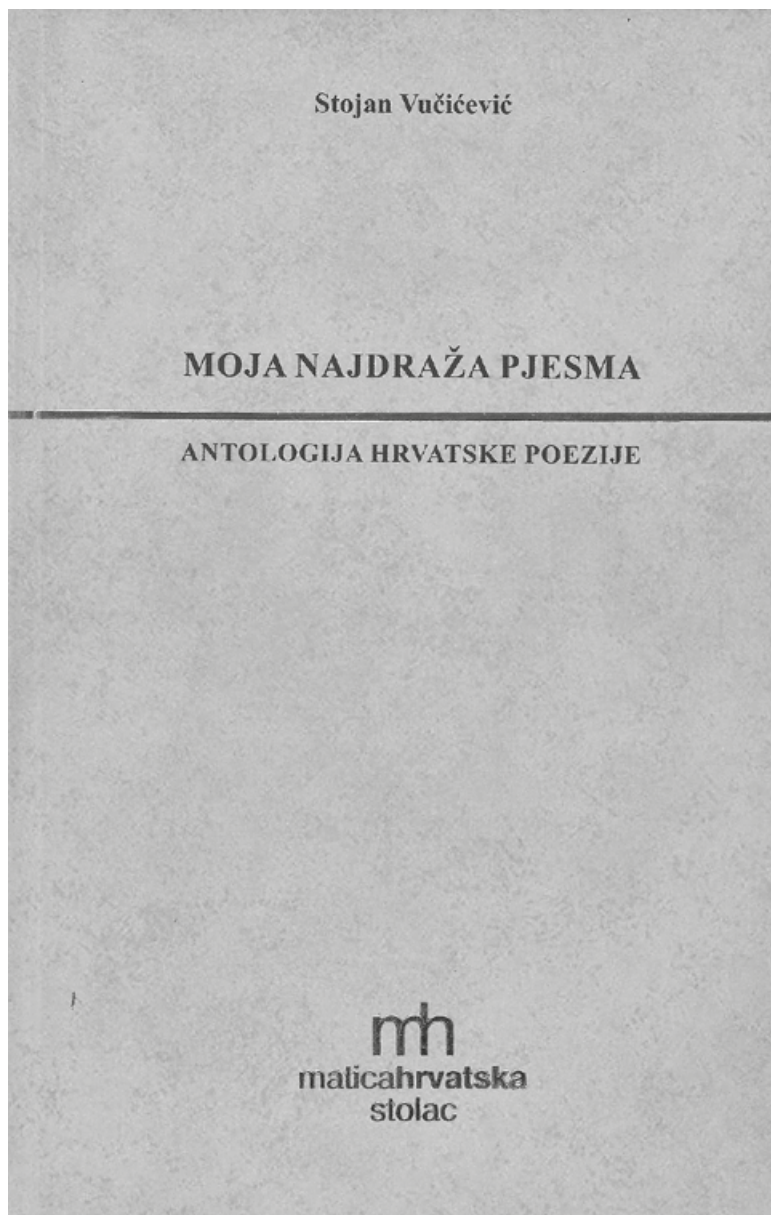
Pođi,
 Sa smrti se srodi
 To što nedostaje (smisao ili vatra?)
 Bit će otisak ove voljene zemlje
 Na vodi
 U kojoj Marina kruna tone
 I diže se iza nevida
 Črnoga Mora šatra

Tu te prepoznajem
 U varci trepavica trepti svaka tvoja kretnja
 Slušam glas koji je niže
 Ponad moje pukotine gdje se uvlači jeza
 Gledajuć u snu s tobom Vječnog Sanjara
 Kako s djecom po pijesku
 Nevidljiv
 Crteže smrti
 Lik tvoj radosni
 Travku na nebu

Riše

Zagreb, 1989.

Vjesnik, 7. X. 1989.

Stojan Vučićević, *Moja najdraža pjesma*, *Antologija hrvatske poezije*,
Matica hrvatska stolac, Stolac, 2021.

Miroslav PALAMETA

UVODNE NAPOMENE ZA KNJIGU MOJA NAJDRAŽA PJESMA

(Stojan Vučićević, *Moja najdraža pjesma*, Matica hrvatska Stolac, 2021.)

U rukopisnoj ostavštini Stojana Vučićevića nalazi se i građa za jednu antologiju hrvatskog pjesništva koja je trebala biti tiskana tijekom 1984. Njezina zamisao temeljila se ponajprije na predstavljanju živih pjesnika koji se smatraju pripadnicima hrvatske književnosti jednom objavljenom pjesmom koju bi oni sami odabrali i komentirali. Sredinom veljače uputio je Vučićević na brojne adrese kratku i jasnu okružnicu s dva pitanja: „Koja Vam je pjesma od onih što ste je objavili najdraža? I zašto?“ Nakon toga je zamolio da mu se odgovori zajedno s pjesmom dostave najkasnije do kraja ožujka, kako bi bili uvršteni u antologiju koja bi imala naslov *Moja najdraža pjesma*, a koja bi bila svojevrsna panorama „suvremenog hrvatskog pjesništva“. Zatražio je također i broj žiro-računa, kako bi izdavač mogao uplatiti autorske honorare, što zapravo jasno upućuje da je bilo sve spremno za objavljivanje takve knjige, odnosno da je s takvim projektom bila upoznata još koja, svakako utjecajna osoba iz kulturnog hrvatskog života, koja bi ga pomogla realizirati.

Takva koncepcija u kojoj se svakom uvrštenom autoru prepušta estetska prosudba u izboru vlastitog teksta s najizravnijom potvrdom književno-znanstvene profiliranosti i filozofske obrazovanosti svakog pjesnika izgledala je svakako nekonvencionalno. Ipak, imala je ona svoj predložak. To je bez sumnje bila *Antologija savremene jugoslavenske poezije* Dragoslava Adamovića iz 1958. objavljena u sarajevskoj Narodnoj prosvjeti u kojoj „65 pesnika odgovara, koju od svojih pesama najviše voli i zašto?“. Iako su u njoj zastupljeni pjesnici iz svih jugoslavenskih republika, hrvatskih je ipak jedna dobra trećina. Priređivač nije mogao odoljeti pa je uvrstio i Tina Ujevića sa *Svakidašnjom jadikovkom*, premda je veliki pjesnik već bio koju godinu u grobu. Odabrane pjesme zaista predstavljaju najkvalitetnije autorske uratke. Njihovi autorski komentari, koji su uglavnom opsežniji od umjetničkih tekstova, predstavljaju minijaturene studije o poetici svakog pojedinačnog autora. Treba samo pročitati te minijature. Primjerice Kaštelanovu, Tadijanovićevu, Cesarićevu ili one Vesne Parun i Maka Dizdara pa da se odmah vidi koliko su doprinijele kasnijoj kritičkoj recepciju upravo tih pjesnika.

Nesumnjivo je tom obliku bio posebno sklon Vučićević, koji je kao izvrstan pjesnik bio uvjeren kako sami autori najbolje poznaju svoje djelo i ne samo da će odabrati najdražu odnosno najreprezentativniju cjelinu, nago će najpouzdanije otvoriti vrata vlastite radionice i pjesničkog umijeća. Upravo u to vrijeme Vlatko Pavletić stimulativnim pitanjima u obliku intervjuja navodi pojedine pjesnike, posebno Veselka Koromana, da govori o svojim pjesmama, njihovom svijetu i oblikovanju. U tom svjetlu, nova bi antologija na uzorku cijelog nacionalnog pjesništva predstavila presjek kvalitete i estetskih dometa, ukazala na poetičko mnogoglasje poetika i bogatstvo tog pjesništva, a istodobno pomogla književno kritičkoj recepciji u njegovu kvalitetnijem opisivanju i proučavanju. Svakako je zanimljiva Stamačeva pohvala o zamisli takve antologije i njezino obrazloženje u popratnom dopisu njegovih priloga: „Planirana bi knjiga zaista mogla biti vrlo zanimljiva, napose signifikativna za aktualno stanje naših duhova.“

Na Vučićevićev dopis nisu stigli svi očekivani odgovori u zadanom roku. Vidi se iz pojedinih pisama da je iznova slao svoj upitnik onima koji nisu odgovarali ili na drugačije načine poticao pojedine pjesnike. Uglavnom, nekoliko je odgovora stiglo u tijekom travnja, a posljednji se javio početkom svibnja Drago Štambuk. U građi je sačuvano 122 imena s njihovim odgovorima, što nije zanemariv broj. Najstarija među njima rođena je Zlata Kolarić-Kišur 1894., a najmlađi 1954., Sead Begović, Željko Ivanković i Miro Petrović. Većina tih pjesnika rođena je dvadesetih i tridesetih godina XX. stoljeća, a njihove prve pjesničke zbirke pojavljuju se od sredine pedesetih godina. Prema tome, više od devedeset tih autora pisalo je i objavljivao svoja djela u periodu druge moderne u hrvatskoj književnosti, prihvaćajući Stamačevo vremensko određenje tog razdoblja do kraja osamdesetih godina. Svojim raznolikim stilom i kvalitetnim iskazom to najbolje i nedvojbeno pokazuju odabrane pjesme.

Među njima su i oni hrvatski pjesnici koji su sudjelovali u onoj Adamićevoj *Antologiji jugoslovenske poezije*. Mađer je, kao i Stipčević, izabrao novu pjesmu i obrazloženje mu je svakako kompleksnije i zrelije; Vrkljan se iz Berlina javila također s drugim stihovima i s komentarom istog dubokog senzibiliteta; Boro Pavlović s *Nadom* umjesto nekadašnjeg najdražeg *Pastela*, s komentarom koji je i sam pjesma. Ni Vesna Parun nije ponovila staru pjesmu. Odabrala je *Dušu*, objavljenu početkom veljače te iste 1984. I popratila je opsežnim komentarom, pravim esejom o svojoj poeziji, svježja i mlada u svojoj šezdeset i drugoj godini. Oto Šolc, melankoličan i nepovjerljiv, obećava suradnju kao i Milivoj Slaviček, ali u građi nema njihovih pjesama ni komentara. Dragutin Tadijanović i Zvonimir Golob nisu se javili, ostali su već prije pomrli.

Samo naizgled jednostavno pitanje o najdražoj pjesmi izazvalo je kod većeg broja pjesnika stanovito okolišanje koje na različite načine pokazuje njegovu složenost i zahtjevnost, čak i otklon izravnog odgovora. Pojedini ga pokušavaju preformulirati pa tek s tom preoblikom kazati ponešto o samoj pjesmi i svojoj poetici. Sve te iskrene i ozbiljne reakcije podsjećaju na odgovor na isto pitanje Vaska Pope u Adamićevoj *Antologiji jugoslavenske poezije* u kome se on sam nije izjasnio već je izbor prepustio „svojoj najmilijoj“ djevojci. Samo je

jedan među njima, nesumnjivo najsamosvjesniji, odgovorio, dakako, na najljudniji način, kako na to pitanje ne može odgovoriti i obrazložio zašto neće poslati svoju pjesmu. To je bio Petar Gudelj čiji je sažeti komentar sam za sebe pjesma. To samo donekle podsjeća na opsežan Kaštelanov odgovor Adamiću, koji je bez obzira na izričito odbijanje, uvrstio uz komentar jednu Jurinu pjesmu.

Premda je Vučićević zadao stroge vremenske termine, on nije na antologiji posebno radio. Tek su pristigli odgovori s popratnim priložima razvrstavani abecednim redom. Nema ni njegove pjesme ni komentara, što bi se očekivalo. U građi nema ni pjesama nekolicine pjesnika koji su se u tom vremenu smatrali najznačajnijim predstavnicima hrvatske suvremene lirike. Između ostalih, odsutan je Slavko Mihalić, „sigurno jedno o njezinih najsnažnijih imena“ kako ga procjenjuje četiri godine poslije Frangeševa *Povijest hrvatske književnosti*. Nema priloga Ivana Slamniga, koji „pripada među najreprezentativnije članove te generacije. Nedostaje i Danijel Dragojević čije se pjesme ubrajaju, kako kaže Frangeš, „među najljepše tvorbe posljednjih dvaju desetljeća hrvatske lirike“. Nema ni Dragutina Tadijanovića ni Anđelka Vuletića, koji su svakako napisali do tada svoje najmilije pjesme.

Nameće se posve logično pitanje o razlogu takvog neočekivanog zastoja na projektu koji je bio kvalitetan. Njega svakako treba tražiti u političkim zbivanjima onoga vremena, u okružju posvemašnje kontrole nad djelovanjem pojedinaca i skupina ili iluzije vlasti da se takav nadzor može neprestano obavljati i održavati. Politička afera, poznata kao Šuvareva bijela knjiga bila je zapravo u to vrijeme pristizanja odgovora za antologiju u razvojnoj fazi informiranja članstva, bližeg Centralnom komitetu Hrvatske, čija je Komisija za idejna pitanja i informiranje pripremala *Savjetovanja o idejnoj borbi u sferi kulture i stvaralaštva* za 21. svibnja te iste godine. U travnju se diskusija „spustila“ u matične ogranke. Osuda bilo kakvog nacionalnog iskazivanja i okupljanja, pa makar to bila i pjesnička antologija, pripremana je ne samo u članstvu, već i u široj javnosti. Strah se smjenjivao s oprezom i svakako ga preplavljivao. Suradivati s nekim koga je taj sustav bilo kad osudio, kao Stojana Vučićevića, smatralo se opasnim i nerazboritim. Samo se u tom okruženju može shvatiti odgovor uvaženog pjesnika Ivana Slamniga koji odbija suradnju jer mu se ne sviđa „ideja o takvoj antologiji“. Jedino tako se može razumjeti promjena odluke inače duhovitog Slavka Mađera da ne pošalje obećane priloge, potpuna suzdržanost drugih ili njihova bojažljivost, kao uobičajene ljudske reakcije u političkom sustavu koji ipak nije nikad bio s „ljudskim licem“, premda se tako pokušavao predstavljati.

Vučićević je zacijelo čekao neki bolji trenutak, ali mu vrijeme, koje se ne da nadoknaditi, nije bilo milostivo, kao ni bolest koja je postala uskoro sve manje podnošljiva. Stoga sada poštovatelji Vučićevićeva pjesništva iz hercegovačkog šireg zavičaja pod pokroviteljstvom Matice hrvatske Stolac objavljuju građu neobjavljene antologije, smatrajući da i nakon toliko godina njezini sadržaji mogu biti zanimljivi. Uostalom, to zaslužuju i svi oni koji su svoje priloge davno uputili.

SUDIONICI

Luko PALJETAK

Luko PALJETAK je rođen u Dubrovniku 19. kolovoza 1943. Hrvatski je pjesnik, književnik, prevoditelj i akademik. Autor je brojnih zbirki pjesama, knjiga za djecu, znanstvenih studija, eseja, antologija, zbirka priča i romana. Osnovnu i srednju školu, te Višu pedagošku školu završava u rodnom Dubrovniku, diplomirao je hrvatski i engleski jezik na Filozofskom fakultetu u Zadru, gdje je nekoliko godina i radio kao asistent, a na tom fakultetu je i doktorirao 1992. godine. Uz to, u Zadru je bio redatelj i dramaturg Zadarskog kazališta lutaka i urednik Zadarske revije, ostavivši neizbrisiv trag u tom gradu. U rodni Dubrovnik vraća se krajem sedamdesetih godina, u Dubrovniku živi i djeluje sve ove godine, dugo godina je bio urednik časopisa dubrovačke Matice hrvatske *Dubrovnik*, te surađuje u mnogim kulturnim i književnim događajima svoga rodnog grada.

Vrstan je prevoditelj s engleskog, francuskog, slovenskog, kao i još nekih svjetskih jezika, preveo je mnoga znana svjetska književna dijela, stalni je član HAZU - a, zatim Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, kao i ruske i bugarske Akademije, te od prošle godine i Sveslavenske akademije znanosti. Član je mnogih udruženja u Hrvatskoj i inozemstvu, dobitnik mnogih nagrada i priznanja, zadnjih godina bavi se i slikarstvom, te je imao nekoliko zajedničkih i samostalnih izložbi. Mnoge od njegovih pjesama su uglazbljene i postale su veliki hitovi, mnoga djela su mu objavljena i prevedena na svjetske jezike, igrani su mu dramski tekstovi, te je po mišljenju mnogih teoretičara književnosti jedan od najvažnijih hrvatskih pisaca novijeg doba. Objelodanio je preko stotinu djela, a s prijevodima i izvedbama preko dvije stotine. Dobitnik je brojnih književnih nagrada, odličja i priznanja.

NAJVEĆI DOGAĐAJ

Mislio si da tu se ne može ništa više dogoditi, a gledaj, događaji ti nude i uloge i neke dijelove teksta, drugo izostaviti moraš ti sam, ti sam to dugo uspješno radio si, u svakoj kapi kiše znao si vidjet planet na kojem bi za ljude

bilo daleko bolje nego je tu gdje jesi, gdje događaj je čak i jutarnja kava, stari iskreni bol u desnom stopalu, pjesma kosa u dvorištu; i ne znaš baš posve točno gdje si, određuje te novi raspored istih stvari, premda te muči staro pitanje, je li rosa

travama teret ili ukras je, jer to i sam pitaš u svakoj novoj prilici, premda misliš da ti dogoditi se ne može više ništa, a to je, jasno ti je, najveći događaj.

PUSTOŠ

Ostavljeni smo, nema nikoga, tu se ì mi
Samo posuđujemo onako kao zimi

kapute beskućnici, pokućstvo ispred zgrade
odbačeno smo, gradska dok nè dođe čistoća,

ako nas prije toga ne nađu antikvari
i davni sjaj nam vrate, da opet se zažari

posljednji bljesak gozbe posljednje prije zvona
za uzbunu; ni djeca u napuštenoj kući

nisu toliko sama; zaboravljena cvile,
a mi ne, za nas nema ni jedne dobre vile.

DIJAGONALNO

Našao još je nisam, još se krije,
ali sve bliže svakog sam joj trena,
ja samo znam da lovina sam, pjena,
ljuska u kojoj srce zato bije,

epohalno otkriće, ah, to nije,
priznajem, ali kad je vidi zjena
šokirat će se redom svaka vena,
o glupi stvore, gdje si bio prije,

jesmo li ikad našli riječi prave?
takve od kojih zvijezde odmah bljesnu,
a kao dlaka naježe se trave

jesmo li barem sreli se u snima,
ne znam, ne mogu znati to u nesnu,
ima li smisla ta potraga – ima!

Veselko KOROMAN

Veselko KOROMAN, pjesnik, pripovjedač, romanopisac, esejist, književni kritičar, putopisac, književni povjesničar i antologičar, rođio se 7. travnja 1934. u Radišićima kod Ljubuškog. Nakon završene pučke škole u tom gradu, te srednje ekonomske i Više pedagoške u Mostaru, na sarajevskom Filozofskom fakultetu diplomira književnost i filozofiju.

Uređivao je časopis *Život* od 1969. do 1972., a od 1995. do 1998. mostarski tromjesečnik za kulturu, književnost i društvene teme *Osvit*, časopis Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne. Istom je listu bio na čelu uredničkog vijeća do 17. siječnja 2007. Potpisnik je *Sarajevske deklaracije o hrvatskom jeziku* od 28. siječnja 1971. godine. Njegove pjesme su ušle u desetak antologija, a doživjele su i prijevode na svjetske jezike.

Književni rad mu je monografski prikazan u knjigama: Vlatko Pavletić: *O poeziji Veselka Koromana i razgovor s njim o poeziji* (Sarajevo, 1987.) i *Kritičari o Veselku Koromanu* (Mostar, 2001; priredio Pero Šimunović). Dopisni je član HAZU. Član je *Društva hrvatskih književnika*, *Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne*, Udruženja književnika BiH te hrvatskog i bosanskohercegovačkog *PEN-centra*.

Dobitnik je "Poletove" nagrade za prozu, „Maslinova vijenca“, Udruženja književnika Bosne i Hercegovine za poeziju, "Goranova vijenca" za ukupni književni rad, nagrade "Dubravko Horvatić" za poeziju, Povelje sa Zlatnim grbom općine Ljubuški za životno djelo, "Dobrojutro more", "Didak" za životno djelo i "Bosanski stećak". Društvo hrvatskih književnika u Zagrebu nominiralo ga je 2017. i 2018. za Nobelovu nagradu.

Objavljena djela:

Grad prema sjeveru (pjesme), Mostar, 1957.; *Crne naranče* (pjesme), Sarajevo, 1965.; *Knjiga svanuća* (pjesme), Sarajevo, 1967.; *Svjetiljka od trnja* (pjesme), Sarajevo, 1971.; *Pogled iz zrcala* (kritike i eseji), Sarajevo, 1974.; *Sjaj i rana* (pjesme), Sarajevo, 1975.; *Izabrane pjesme*, Sarajevo, 1975.; *Na tom svijetu* (pjesme), Sarajevo, 1977.; *Svijet ili dvije polovice* (razmatranja), Sarajevo, 1979.; *Mihovil* (roman), Sarajevo, 1983.; *Jezik na pašnjaku* (izabrane pjesme), Zagreb, 1984.; *Pjesme i zapisi* (izabrane pjesme i razmatranja), Sarajevo, 1985.; *Dok vlada prah* (pjesme), Zagreb, 1986.; *Zemljom, snovi* (novelete), Banja Luka, 1987.; *Poems* (pjesme), Sarajevo, 1988.; *Zeleni se što je bilo* (pjesme), Sarajevo, 1989.; *Hrvatsko pjesništvo Bosne i Hercegovine od Lovre Sitovića do danas* (antologija) *Forum*, br. 11-12., Zagreb, 1990.; *Hrvatska proza Bosne i Hercegovine od Matije Divkovića do danas* (antologija), Mostar-Split-Međugorje, 1995.; *Hrvatsko pjesništvo Bosne i Hercegovine od Lovre Sitovića do danas* (antologija, drugo prošireno izdanje), Mostar-Split-Međugorje, 1996.; *Potruga za cjelinom* (eseji, kritike i putopisi), Zagreb, 1996.; *Na dan svega* (pjesme), Zagreb, 1997.; *Razgovori o književnosti i ostalom*, Zagreb, 1998.; *U zemaljsko vrijeme* (izabrane pjesme), Zagreb, 2000.; *Mihovil* (roman, drugo izdanje), Međugorje, 2000.; *Sok od velebilja* (pjesme), Zagreb, 2001.; *Estratto di belladonna* (Sok od velebilja, pjesme), Roma, 2002.; *Ljubuški* (pjesničko grafička mapa s Đurom Sederom), Zagreb, 2002.; *Plaćene riječi* (kritike, članci, polemike, pisma, nekrolozi, razgovori, eseji, govori, izvješća, putopisi), Zagreb-Ljubuški, 2003.; *Mihovil* (roman, treće izdanje), Mostar, 2003.; *Sabrane pjesme* (posebno izdanje), Zagreb, 2004.; *Svijet ili dvije polovice – Sarajevski listići* (razmatranja), Zagreb, 2004.; *Prijadranske kiše – Zemljom, snovi* (pripovijetke i novelete), Zagreb, 2005.; *Moja pisma suvremenima*, Zagreb, 2006.; *Deadly nightshade juice* (Sok od velebilja, pjesme), Toronto, 2006.; *Czarne pomarancze* (Crne naranče, izabrane pjesme), Warszawa, 2007.; *Hrvatska drama Bosne i Hercegovine od Matije Divkovića do danas* (antologija), Mostar, 2008.; *Stariji od vremena* (pjesme), Zagreb, 2008.; *Plus âgé que le temps* (Stariji od vremena, pjesme na francuskom), Sarajevo 2012.; *Älter als die Zeit* (Stariji od vremena, pjesme na njemačkom), Zagreb, 2013.; *Ja putnik* (pjesme), Zagreb, 2014.; *Pjesme* (Hrvatska književnost BiH U 100 knjiga, priredio Miroslav Palameta), Sarajevo, 2014.; *Proza I.* (Hrvatska književnost BiH U 100 knjiga, priredio Miroslav Palameta), Sarajevo, 2014.; *Proza II.* (Hrvatska književnost BiH U 100 knjiga, priredio Miroslav Palameta), Sarajevo, 2014.; *Pred tajnom postojećeg* (igrokazi, razmatranja, eseji, razgovori, bio-bibliografija), Zagreb, 2015.; *Yo, el viajero* (Ja putnik, pjesme na španjolskom), Meksiko, 2015.; *Sabrana djela, I – IV.*, (poezija, proza), Sarajevo-Zagreb, 2017.; *Bit ću negdje* (pjesme), Zagreb, 2022.

U JUTRU OVOM

Smokva ima dvije grane.
Na lijevoj listovi su modri,
od vrha do dna, svi, kao
srce moje u mladosti.

Po grani desnoj, iako je
srpanj, čisto nevrjeme,
ljulja se pokoji, u molu,
već žut. Munjin sin.

Sunce ga obojilo.

UKAZALO SE MENI

Jedno, gle, samo jedno
drvo na svijetu. Ovdje,
ispred kuće moje, gdje
rasla su drveta mnoga,
kao i tamo, dokle prostire
se zemlja, svuda oko vas.

U tom času i sa zvijezda
vidjelo se koliko sam ganut
time, i uplašen k tome,
stojeći tu, pred zelenilom
njegovim, također sam.

U ničemu.

Bože, povikao sam zato,
dođi k meni, da nas bude dvoje:
osamljenih, tajnih bića –
u drvetu jednome.

DOISTA¹

Bit ću negdje, kakav god,
dok je ičega.
Ako išta moje, sada,
stvarno jest.

Zato,
usred tame koja svijetli,
ipak, veseo sam.

Samo slutnju suzbit
ne znam
da u sebi cijelom sjat ću
kada mine ova magla.

1 Pjesma s istim naslovom u zbirci „Na dan svega“

Željko IVANKOVIĆ

Željko IVANKOVIĆ je rođen 29. kolovoza 1954. godine u Varešu. Filozofski je fakultet diplomirao u Sarajevu. Uređivao je, kao urednik ili glavni urednik, različite periodične publikacije; uredio je i za tisak priredio cijeli niz djela iz svjetskih, hrvatske i bosanskohercegovačke književnosti, djela iz dječje književnosti, lektirnih izdanja, te historiografskih i publicističkih djela, a bio je suradnikom ili je zastupljen u uglednim projektima: *Bosanskohercegovačka književnost u 50 knjiga*, *Bosanskohercegovačka književnost za djecu u 25 knjiga*, *Muslimanska književnost u 25 knjiga*, *Bošnjačka književnost u književnoj kritici u 6 knjiga*. Zastupljen je poezijom, prozom i esejom u nizu antologija i panorama hrvatske i bosanskohercegovačke književnosti u BiH, Hrvatskoj i svijetu. Zastupljen je i u antologijskom izboru *Hrvatske književnosti za djecu u 25 knjiga*, te u *Izboru priča hrvatskih pisaca za djecu u BiH*, kao i u lektiri i čitankama za osnovne škole u BiH. Izabrana djela u šest knjiga objavili su mu u suizdavaštvu riječki *Ex libris* i sarajevski *Synopsis* (2011.-2018.).

Dobitnik je književnih nagrada za poeziju (1997., 2011.), esej (1977.) i radio-dramu (1993.) na uglednim anonimnim natječajima u zemlji, kao i za priču na međunarodnom natječaju Serra 1999. (treća) i 2001. (prva), za knjigu eseja „(D)ogledi, III“ dobio je 2000. nagradu „Antun Branko Šimić“, za roman „Rat i sjećanje“ dobio je 2016. nagradu „K. Š. Gjalski“, a nagradu „Krešimir Šego“ kao najuspješniji autor za mlade 2017. godine. Knjiga poezije „Jeruzalemski murali“ nagrađena je na anonimnom natječaju Fondacije za nakladništvo FBiH 2021. godine. Pojedini eseji, proza i poezija, kao i publicistički prilogi, prevedeni su mu na dvadesetak svjetskih jezika, a izbori poezije na francuski *Petite histoire d'une tristesse* (2012.), slovenski *Hoja po prstih* (2013.), bugarski *Ходене на пръсти* (2016.), te francuski i arapski *Počast jeziku/Hommage à la langue/ عارط و عذبة* (2018.) i priča na engleski *The Man Who Went into the Fog* (2013).

Član je Društva hrvatskih književnika, Hrvatskog društva pisaca, Društva pisaca BiH, Hrvatskog centra PEN-a. Uz sudjelovanje na nizu međunarodnih konferencija i simpozija, boravio je i na studijskim gostovanjima: Humboldtov Univerzitet u Berlinu 1985. (četiri mjeseca), Zaklada Lion Feuchtwanger u Los Angelesu 1996. (tri mjeseca), Heinrich Böll Haus Langenbroich 2000. (četiri mjeseca) i Rezidencija Kamov Rijeka 2012. (mjesec dana). Zastupljen je u uglednim domaćim i stranim publikacijama primjerice *Who is who*, leksikonima i enciklopedijama, a sam je suradnik Hrvatske enciklopedije; *Hrvatskog biografskog leksikona* i *Hrvatske enciklopedije BiH*, u kojoj je bio i urednik.

Objavljena djela:

Nešto od onog što jest (poezija), Sarajevo, 1978.; *Utrka puževa* (poezija), Sarajevo, 1982.; *Vrijeme bez glagola* (poezija), Sarajevo, 1986.; *(D)ogledi* (studije, eseji, kritike) Tuzla, 1987.; *Priče o ljubavi i smrti* (priče), Banja Luka, 1989.; *Urušavanje slike* (poezija), Sarajevo, 1990.; *Zvezdangrad* (priče za djecu), Sarajevo, 1990., Wuppertal, 1995., Sarajevo, 2000., Sarajevo-Wuppertal, 2005., Sarajevo, 2011., Sarajevo, 2021.; *Dodirom i svijet poče* (roman), Sarajevo, 1992., Zagreb-Sarajevo, 2006.; *700 dana opsade* (dnevnik), Zagreb, 1995.; *Izgubljeni zavičaj* (poezija), Ljubljana, 1995.; *Ljubav u Berlinu* (roman), Zagreb, 1995., Sarajevo, 1995.; *Tko je upalio mrak?* (proza), Zagreb, 1995., Sarajevo, 2000.; *(D)ogledi, II.* (studije, eseji), Zenica, 1997.; *Traženje zavičaja* (poezija), Zagreb, 1997.; *Izbor poezije*, Sarajevo, 1999.; *Pisci franjevci vareškog kraja* (esej), Split-Vareš, 1999.; *(D)ogledi, III.* (studije, eseji, kritike), Mostar, 2000.; *Nove priče o ljubavi i smrti* (priče), Zagreb-Sarajevo, 2001.; *Na marginama kaosa* (eseji, studije), Sarajevo, 2001.; *Raskoš, hladna mjesečina* (poezija), Zagreb, 2002.; *Odrastanja* (priče za djecu), Sarajevo, 2002.; *Vareške priče* (izbor priča, II. prošireno izdanje), Vareš-Wuppertal, 2003., Sarajevo, 2013.; *Izbor priča hrvatskih pisaca za djecu u Bosni i Hercegovini* (antologija), Sarajevo-Zagreb-Wuppertal, 2005.; *Izbor pjesama hrvatskih pisaca za djecu u Bosni i Hercegovini* (antologija), Sarajevo-Zagreb-Wuppertal, 2005.; *Isus je pročitao novine* (izbor poezije), Sarajevo, 2006.; *Tetoviranje identiteta* (studije, eseji), Sarajevo, 2007., 2009.; *Dnevnik melankolije* (poezija), Sarajevo, 2008.; *Čitati Ivankovića u Sarajevu* (polemike), Sarajevo, 2010.; *Na svoji baštini* (priče), Sarajevo, 2010.; *Pogled s margine* (kolumne), Mostar, 2011.; *700 dana opsade; Tko je upalio mrak?* (proze), Rijeka – Sarajevo, 2011.; *Četiri stoljeća nauka krstjanskog fra Matije Divkovića 1611.-2011.* (spomen knjiga), HKD Napredak, Vareš, 2011.; *Petite histoire d'une tristesse/Mala historija tuge* (poezija, bilingvalno), Pariz, 2012.; *Sjene, sve dulje* (poezija), Sarajevo – Zagreb, 2012.; *Identitet i druge opsesije* (izbor eseja), Rijeka – Sarajevo, 2012.; *Utemeljenja* (studije, eseji, polemike), Sarajevo, 2013.; *Hoja po prstih* (poezija, bilingvalno), Ljubljana, 2013.; *The Man Who Went into the Fog* (priče), 2013.; *Čovjek koji je odlazio u maglu* (sabrane priče), Rijeka – Sarajevo, 2013.; *(Ne)mirna Bosna* (kolumne), Sarajevo, 2014.; *Sablazan jezika* (poezija), Zagreb, 2014.; *U taxiju zelene boje* (priče), Sarajevo, 2015.; *Hod rubovima svjetova* (putopisni dnevnic), Rijeka – Sarajevo, 2015.; *Pisma bosanskih franjevaca* (epistolografija), Sarajevo – Zagreb, 2015.; *Rat i sjećanje* (roman), Rijeka – Sarajevo, 2016., 2017.; *Ходене на пръсти* (*Hodene na prusti*) (poezija na bugarskom), Sofija, 2016.; *Melankolija modela* (poezija), Sarajevo, 2017.; *Ljubičasti menuet* (izbor poezije), Sarajevo, 2017.; *In illo tempore* (roman), Zagreb, 2018.; *Počast jeziku/Hommage à la langue/عزلة لسان* (poezija, trilingvalno), Sarajevo, 2018.; *Duga barbarska noć* (izbor poezije), Rijeka – Sarajevo, 2018.; *Vareš i vareški kraj kroz stoljeća* (fotomonografija), Vareš, 2019.; *Slike iz albuma odrastanja* (priče za djecu), Sarajevo, 2020.; *Orfej iz Doline željeza* (izbor poezije), Sarajevo, 2020.; *Moj Vareš* (članci), Vareš, 2021.; *Jeruzalemski murali* (poezija), Tešanj, 2021.

Prijevod:

Mozart: Pisma ocu, Banja Luka, 1990., 1991., 2003.; *Priče stare Kine*, Sarajevo, 1991.; *Heinrich Böll: Potraga za čitateljem*, Sarajevo, 2001.; *G. A. Bürger: Pustolovine baruna Münchhausena* (koautorstvo s Romanom Ivankovićem), Sarajevo, 2003.; *Israel Zwi Kanner: Židovske priče*, Zagreb – Sarajevo, 2007.; *Mozart: Pisma*, Zagreb, 2007.; *Hans Küng: Izborena sloboda. Sjećanja* (koautorstvo s Romanom Ivankovićem), Rijeka – Sarajevo, 2009.; *Mozart: Epistolarna simfonija*, Sarajevo, 2016.

LJUBIČASTI MENUET

Kad umiru boje, najdulje
se opire ljubičasta. Sjetna,
zaigrana, titra, skriva se.
Tko zna je li uopće boja?!
Možda samo zavjesa između
ovdje i nigdje. Paučina?
Kad umiru riječi,
zadnja umire – majka.
Opire se ljubavlju koja
nam pomaže proći kroz
zavjesu. Ljubičastu!
Ljubav protiv smrti – varka
zbog koje postoji ljubičasto.

EL JADIDA – SIESTA

Sipi sivkast pijesak s krilâ sivih galebovâ
što se cikom nadmeću s glasom mujezinovim.
Nad krovovima bijelim od podneva i netom
oprana rublja
palme nijemo stresaju bjeličastu sol sa sebe
ćuteć kako se vjetar teturavo dodvorava
oceanu
velikom strogom ocu svih morâ što kunja u
klonulo podne.
Ostarjelo sunce hromim hodom prelazi široku
ulicu.
Uz opor miris začina, tih lavež i glas ženâ u
daljini
djeci u datuljama od očiju procvala
melankolija.
A kasno je proljeće i afričkim akvarelom dahće
blagost.

VEČERNJI ANGELUS

Nedjelja je, tiho predvečerje.
Zbor čvoraka pjeva Angelus.
Od njihove pobožnosti crkveni
toranj, ohol mladoženja, nakrivio
glavu, pa sve potajice pógleda
mladu prodavačicu lavande.
Domalo će smiraj. Čut će se
samo bučni zagrljaji mora i
kopna. I mazni uzdasi obale.
Davnašnja ljubavna romansa
o kojoj s povijenih čempresa
pjeva zbor bečkih dječaka
– preodjevenih u cvrčke.

Miro PETROVIĆ

Miro PETROVIĆ je rođen 5. siječnja 1954. u Klobuku kraj Ljubuškog. Završio je Pedagošku akademiju i kratko radio u školama u Fojnici (1978.), Sarajevu (1988./89.) i Vitini (1994. – 1996.). Bio je ravnatelj Narodnog sveučilišta i Gradske knjižnice u Fojnici (1990. – 1992.) te voditelj Marketinga u Hrvatskom narodnom kazalištu u Mostaru (1996. – 2000.). Najveći dio radnog vijeka proveo je u statusu samostalnog umjetnika. S Krešimirom Šegom pokrenuo je i kao izvršni urednik uređivao dječje časopise *Cvitak* i *Školarac*. Bio je glavni i odgovorni urednik *Motrišta*, časopisa Matice hrvatske u Mostaru. Uvršten je u čitanke te u desetak antologija, među kojima je i antologija Stijepa Mijovića Kočana: *Probrana baština – 100 godina – 100 pjesama – 100 pjesnika hrvatskog pjesništva XX. stoljeća*, Zagreb, 2001. Danas je predsjednik Kulturno-prosvjetnog vijeća časopisa *Cvitak*, koordinator-urednik u časopisu *Motrišta* i savjetnik za književne, kazališne i filmske programe Međunarodne kulturne manifestacije *Mostarsko proljeće – Dani Matice hrvatske Mostar*.

Objavljena djela:

Pjesme; Svjetlost, Sarajevo, 1977.; *Čestica*; Svjetlost, Sarajevo, 1983.; *Čestica*, drugo izdanje; Svjetlost, Sarajevo, 1984.; *Ljetopis*; Hrvatski dom hercega Stjepana Kosače, Mostar, 1996.; *Zemlja za cvijeće*; ZIRAL, Mostar, 1999.; *Dvojica/ Die zwei*, dvojezično - hrvatsko-njemački; Synopsis, Zagreb-Sarajevo, Mobiliti, Oberhonnefeld, Deutschland, 2005.; *danas – Škola primijenjene poezije* [knjiga u trajnom nastajanju], 2011., (www.ajfelovmost.com); *Spomenar*; Fondacija za izdavaštvo, Sarajevo i Planjax, Tešanj, 2021.

Udžbenici

- Uvršten u *Hrvatsku čitanku* za 4. razred osnovne škole (*Školska naklada*, Mostar)
- Uvršten u *Čitanku* za 6. razred osnovne škole (*Oko*, Sarajevo)
- Uvršten u *Čitanku* za 5. razred osnovne škole (*Školska naklada* Mostar)
- Uvršten u *Čitanku* za 9. razred osnovne škole (*Školska naklada* Mostar)

Filmski scenarij

- *Kako je Ilija Ladin predavao njemački*, 2009., film snimljen 2010.

MOJ STRIC MIJO

On potihom otvara vrata
na kojima piše Skupština općine Ljubuški
i nevjesto rukama priča
da suviše malo kruha se nađe,
a porez je, znate, dosta velik.
Moj stric Mijo
ispreda povijest kruha na motici,
moj stric Mijo priča muški, bez suvišnih riječi.
Moj stric Mijo je direktor na svojoj oranici
on je i poslovođa na tom rodilištu kruha,
on je tu i orač i kopač.
On je tu sve!
To je moj stric Mijo.
Moj stric Mijo je odlični prijatelj
njelog veličanstva - najljepše motike
na njegovoj njivi.
On ima ruke prepune nažuljene krvi,
ruke koje snivaju lice nježne žene,
on ima čelo od ožiljaka vremena,
čelo koje se znoju ispovijeda.
On je u naslijeđe od moga djeda
dobio ponešto škrtog kamenjara
u zemlji Hercegovoj
i kućicu, malenu, na najkrajnjem kraju sela
i beskrajnu lepezu širine duše.
On kradom izlazi na njivu,
tiho i polako da ne probudi jutro.
On se lično poznaje sa suncem
i svako jutro on mu kaže: Dobro jutro!
To je moj stric Mijo!

CVIĆE MOJE

(izgnanička, 1992.)

Ono nebo, one zvijezde,
moje Sunce i moj Mjesec
sve ponesoh ja sa sobom
sve je ovdje di sam ja.
Ali moje cvijeće di je ?
Moje cvijeće tko li bere,
moje cvijeće tko otkida?
Kad se budim, kad pogledam –
drugo brdo, druga magla,
ali moje zvijezde sjajne,
ali moj je Mjesec bajni,
toplo Sunce što me grije.
Sve je moje di sam ja.
Ono moje cvijeće tamo
neka bere tko ga bere.
Eto mene jednog dana:
Ja ću brati što je moje.

PJESNIK KOROMAN

Pitali Ivana Pčelara
Kako maticu,
Među onolikim pčelama,
Prepoznaje,
Odmah.

Nije lako,
Nije lako,
Šali se
Ivan Pčelar.

Pitajte Veselka Koromana
Kako pravu riječ
Među onolikim riječima
Prepoznaje odmah.
Nepogrješivo.

Ivan KRAMAR

Ivan KRAMAR je rođen je 1967. u Maljinama, općina Travnik. Teologiju je studirao u Sarajevu i Zagrebu. Osnovao je *Društvo srednjobosanskih pjesnika* 2000. i pokrenuo list *Vrilo*. Osnivač je pjesničke manifestacije „Pjesnici pod platanom“, u Pridvorju, u Konavlima. Gvardijan je Franjevačkog samostana sv. Vlaha u Pridvorju i policijski kapelan Dubrovačko-neretvanske županije. Pjesme su mu prevedene na talijanski, njemački, engleski, bugarski i kineski. Objavljivao u više književnih časopisa u svijetu.

Objavljena djela:

Kratka analiza modernog ateizma, Osijek, 1996.; *Na oltaru ljepote*, Zagreb, 2002.; *Kako smo pobijedili gromove*, Sarajevo, 2014.; *Kameno more*, Zagreb 2019.; *Čavli zime*, Pridvorje, 2020.; *Dom od kože*, Split, 2021.; *Dvoglasje za samoću*, Sarajevo, 2021. (zajedno s Lukom Paljetkom); u tisku *Nar u kutu sobe*.

BIJEG

Pobjegnem, skrivam se,
ti me uvijek nađeš,
u sebi;
baš tu, pomislim:
nikad me nećeš moći naći.

Uvlačim se u svijet tamnih zvijezda,
mrtvih;
hladan pepeo posipa mi tjeme.

Od žara očiju tvojih pokušavam skriti se,
ti me uvijek obasjaš;
ja baš tada pomislim na tvoje ruke:
zašto miluju neke druge cvjetove i planine,
a ja sam potok,
skakućem s kamena na kamen.

Pobjegnem, a bježim k tebi,
u sjene tvojih kapaka,
hrapavim rukama držim pticu.

Nebo je tvoje,
uvijek me nađeš,
u sebi.
Ne mogu pobjeći.

PUTNIK

Ni jedna ptica ne zna
koliko neba ima
pod krilima;
koliko ceste imam
pod nogama ja znam,

zbog toga ne mičem se
nikamo,
ja sam putnik
bez neba i bez ceste.

Nijedan zeleni list ne zna
koliko života ima
pod njim,
koliko gnijezda svijaju ptice;
rukama rasipam vrijeme
koje nije moje,
ostajem svezan,
nemam ni neba ni ceste.

Ni jedan cvijet ne zna
koliko ljubavi ima
pod laticama;
koliko nježnosti skriva
u mirisima izniklim
iz zemlje;
na mojoj koži
samo niču žuljevi.

Vabe me ptice
u zeleni gaj
da njihovim nebom
upoznam list,
i gnijezda
puna šarenih jaja
života.

Ja sam putnik
bez ceste i bez neba,
vjetar mi korake broji.

MOJA NOĆ

Ne dopuštam da moja noć
u tvoju uđe,
bdijem,
a tvoja može u moju,
sve tvoje zvijezde miljokazi su
na mojim bespućima.

Uđi u moju noć i u moj dan,
neće im biti kraja.
Ne treba ti tmina moje noći,
mi sjene njezine,
ne dam da te za ruku uzme
studen.

Tvoje je jutro, mali nasmiješeni puž,
noć prepusti meni, neka se kòrijēni u meni,
ne dam joj da uđe u tvoje kose,
ti budi dan.
U tvojim zvijezdama naći ću stazu,
u novo rađanje put.

KRITIČKI ULOMCI O DJELU STOJANA VUČIĆEVIĆA

Pjesma „Boje“ predstavila je Vučićevića već na početku njegova književnog rada pjesnikom paradoksa i oksimorona, zapravo pjesnikom dvojnosti. Međutim, ona je najavila lirika snažne osjetljivosti i sna za koji je svjedočio i pjesmama i svojim trpljenjem, sna koji nije bio samo mladenački zanos i nadahnuće ranim stihovima. „Boje“ doživljuje pjesmu „Umrijeti u Hrvatskoj“, njegovu zadnju pjesmu, koju je Stojan Vučićević uopće napisao, objavljenu petnaest dana nakon njegove smrti. Tako markira u njegovom ukupnom pjevanju još jednu konstantu, koju ne bi bilo oportuno i patetično nazvati suptilnim domoljubljem državotvornog tipa. Pjesma je zapravo svijeća zapaljena pokojnom književniku Ivanu Dončeviću i njezin plamen svijetli zgusnutim sjajem iz najdubljih tradicija hrvatske domoljubne kantilene od Kranjčevićeva „Iseljenika“, s kojim uspostavlja izravnu vezu citirajući njegovu domoljubnu slikovitost. Upravo u tom prizivanju „grumen sanje“ iz rane pjesme zaodijeva se „Marinom krunom“, simbolom hrvatske slobode i samostalnosti iz Kranjčevićeve i narodne pjesme, a „suludo carstvo“ priziva „crnoga Mora“, njezina morskog udvarača. Između ove dvije pjesme u razmaku od dva i pol desetljeća potekla je poezija Stojana Vučićevića, iz iskustva i snova, zapravo iz jezika u kome je on sve nalazio i od koga je gradio tanane mostove svojih pjesama nad ponorima iskonskog straha između razdvojenog sebe.

Miroslav PALAMETA

Vučićevićev lirski subjekt, kao što je kazao i sam pjesnik (*Ja sam najbrži trkač što sebe ne stiže*), karakterističan je upravo po tome što je u isti mah i „sporiji“ i „brži“ od sebe. Sporiji jer je vezan za arhaično, gotovo plemensko osjećanje svijeta u kojem pojedinac još nije do kraja uobličen: brži jer se prepušta vrtoglavom nizanju slika, rasapnim energijama jezika, označiteljskoj praksi u kojoj se razlaže svaki pouzdani, prozirni smisao. I njegovi zvučni, ali u svom bogatstvu ipak tamni jedanaesterci i sintaktički precizno artikulirane pjesme u prozi, smještaju se u taj nepremostivi rascjep, u *pomrčinu* u kojoj su se hrabro borili za svoj trak svjetlosti.

Hrvoje PEJAKOVIĆ

Ako je sredozemnom pijesku svojstven stanovit osjećaj ravnoteže među počelima konkretiziranim pejsažem juga, u Vučićevića je očigledna premoć vodenog elementa u podjednako netipičnoj pojavnosti rijeke. Ovaj subrat Heraklita i sam će za sebe reći *ja tečem* upućujući na svijet kao pojavu svetekućeg i sveprotačnog. Očaranost riječnom vodom, rođena na ušću Neretve u Metkoviću, poziva se bez sumnje na arhetip „onih vrelih rijeka početku svijeta“ – kao što njihovu konačnu projekciju treba vidjeti u „ponornici“ koja se vraća u carstvo smrti. Voda je u Vučićevića načelo nesvjesnog kojemu se subjekt opire u težnji za potvrdom sebe

i za samoizricanjem. Zato je u ovog pjesnika tolika bolna potreba za radom koji mu je, stjecajem životnih i zdravstvenih tegoba, vrlo često bio uskraćen: pisanje je Stojanu značilo opiranje ponornici, potvrda svjesnog principa jer je ponornica neumitno vukla u rastrojstvo i smrt. A ponornica mu je bila stalnim pratiocem, usporednicom njegova puta – čas protivnik, čas on sam, čas zbilja, čas san – zbog toga je težio uspostavi i održavanju toga drugog slijeda, te protusudbine.

Zvonimir MRKONJIĆ

Osnovi ton Vučićevićeve poezije jest žalost. Žalost kao raspoloženje, žalost kao podloga svim vrednotama pjesnikova govora, žalost kao ontološka podloga svijeta. Polagan pjev, svakako iz tišine, odmjerene stanke, polagano koračanje u čudesnu šumu metafora i simbola, sve su to odlike pjeva žalosnog i obavijenog aurom općega nemilog ozračja. Rekli bismo, ogledalo hrvatske žalosti. Tempo te poezije muzikološki bi se mogao nazvati *adagio lugubroso*, sporo i turobno, a potraži li joj se najbliži vrsni "pretinac", bila bi to elegija. Elegičan pjev veseljacima ide na živce, ali moram podsjetiti da je ta vrst poezije od Ovidija preko Hölderlina i Ujevića do, recimo, Celana, izvorni govor pjesništva.

Ante STAMAĆ

Vučićević je ne samo vješt stihotvorac, posve svjestan da se u vremenu recepcije, asimilacije i artikulacije različitih tipova modernizma, osobito iz anglosaksonskoga i njemačkoga areala, zabacuju tradicionalne osnove hrvatskoga pjesništva, nego i pjesnik čije poimanje pjesničkoga čina pripada višestoljetnoj tradiciji hrvatske književnosti po kojoj se osobna sudbina, nacionalna sudbina i pjesnički poziv međusobno isprepleću i prožimaju.

Božidar PETRAČ

Čitajući pjesme njegovih prvih zbirki postajalo mi je sve jasnije simbolično značenje onoga plavog pak-papira iz njegova Plavog salona. Bio je to i zaslon konspiracije i ukras koji oponaša raskoš bogatih tapiserija. No, čini mi se, bio je to i izravni zaziv svijeta vode, uronjenost u vodu kao u zaštitno počelo, deklarativno jasna iz Stojanove eksklamacije: „ŠTO MOŽE OLUJA POTIONULOJ BARCI“ (*Potpuna pomrčina sunca na otoku Grguru 15. veljače 1961.*), koja se javlja kao alikvotni odjek Vidmirova pitanja: „Što mogu vjetrovi potonuloj lađi“ (*Vodencvijet*), ili obratno.

Luko PALJETAK

Prevladavajući pojmovi u Vučićevićevu pjesništvu su zemlja, voda, zrak kao kretanje (vrijeme) i riječ te vatra znakovito su utisnute kao poetsko određenje, a motivi pauka, vuka i lova slike su tmurne poetske, ali i društvene nacionalne stvarnosti. Vrijeme kao temeljna sastavnica trajanja ljudske egzistencije, što ga motivski oslikava u pjesmi *Ali ja tečem: /Ali ja tečem u ovom mirnom trenu/ Umjesto mosta cestu nadsvodi prah/ Potečem naprijed a u meni krenu/ Minula mene prah i dah// Ja nemam ništa što ne dadoh cesti/ U svome koraku zbilja ništa/ I tebe Stojane što ćeš mesti/ Pod stijegom moga pepelišta//* protezat će se kao trajni motiv cijelim nizom Vučićevićevih pjesama. Jezična inovativnost, premda je daleko od eksperimenta, očituje se primjerice u sintagmama kao što su “kocka zvuka”, “kuglo krvi moje” i dr.

Mate KOVAČEVIĆ

Pjesništvo Stojana Vučićevića odlikovalo se plemenitim pokušajem da se rugoba i nesreća, osobna patnja i patnja svijeta, nevoljna domovina i ljuta pustoš zavičaja, prevlada skladnim oblikom, oblikom naslijeđenim i baš zato pravim; odlikovalo se pokušajem da artistska zebnja prevlada posvemašnju osvjedočenost o nesklapnim događajima vlastita vremena.

Ante STAMAĆ

Svijest o svojoj necjelovitosti, rasutosti i izgubljenosti, osjećaj osobne nedostatnosti, doživljaj sebe kao nepoznatog tuđinca, razilaženje i neslaganje sa samim sobom samo su modaliteti Vučićevićevih nadahnuća sobom i svijetom. Ove konstatacije kao tematske pretpostavke njegovih pjesama i putopisnih epizoda doimlju se iracionalnim slikama apsurdna i čovjekove potkopanosti u svijetu koji, tako utonuo i beščutan, nema svrhe.

Miroslav PALAMETA

Vučićevićev poetski izraz obiluje semantičkim sklopovima čija značenja treba tražiti izvan denotativnih okvira, u svezama između osobnih ekspresija, iskazanih monološko-asocijativnim pasażima, i svakodnevnih jezičnih konvencija, u uzajamnoj koherentnosti putopisa i poezije koja je, prelivši se netom poput riječnih rukavaca u prozu, potekla novim, bujnijim poetskim tokom.

Zdenka LEŽENIĆ

Njegova supstancija, duhovna i tjelesna, nije samo raspolovljena; ona je raščetvorena, naprosto razasuta, kako će reći na drugome mjestu. Kao nigdje drugdje našao sam začudno „jedinstvo opreka“ koje se stvaralački ujedinjuju i upotpunjuju. Tako se kroz Stojanovo djelo protežu opreke kao: vatra – voda, kopno – rijeke, pepeo – plamen, svjetlost – tama, vid – smrt, snovi – bdijenje... Začudo, smrt nije nigdje totalna tema; ona je uvijek nečim obasjana. Žeđ, tinovska žeđ, ne taži se vodom nego patnjom ili *Ugaslom svjetlošću*.

Ivan PANDŽIĆ

Pjesme Stojana Vučićevića doimaju se kao pjesme bez početka i kraja, a uz to harmonizirane, prilagođene lirskim kretanjima duše, *lelujanjima sanjarije, trzajima svjetlosti*, kako bi rekao Baudelaire. Križ je njezino veliko raskrižje, ne samo u funkciji simbola, već i u funkciji sinteze i mjere, u križu će biti sama riječ, križ je riječ (*Dajte mi tijelo, dovršit ću pjesmu*), u njemu će se sastati voda i vatra, vrijeme i prostor, mudrost i osjećaji, dva smjera, dvije strane (*Razdijeljene na pakao i raj*), koje će tek presječene otvoriti središte prema vani, prema beskonačnom (*Njihova smrt je oltar pred kojim se svjetlost rađa*).

Tomislav Marijan BILOŠNIĆ

Ni Vučićevića, kao i mnoge od nas nije mimoišlo to prokletstvo samotnosti, ali isto tako kao mnoge od nas nije ga mimoišao ni blagoslov naše zajedničke riječi. Riječi koja hrli istim putem barem dvosmjerno – i izvoru i ušću. Kao i svjetlost. Znanstvenici to još nisu otkrili, a ako i otkriju, zbunit će se. Od Boga k Bogu i po Bogu s Bogom!

Božica ZOKO

Gledajući na grafička i smisljena rješenja Vučićevićevih stihova, kao i misli koje oni primaju na sebe, oni postoje u isticanju i smicanju, afirmaciji i nijekanju, propnju i padu, upitu i odgovoru... S tih ishodišta i odredbi on je strukturalist, uspijeva vladati konstrukcijom stiha i prozne rečenice, odnosno pjesničke i putopisne organike. Možemo u tomu očitati i njegovu imažinističku reakciju na nesigurna etička, mislena i estetska ustanovljenja suvremenoga doba. Istinska gravitacija riječi ostat će stoga njemu puno pokriće za sažet i precizan izraz, odnosno koncentraciju koja se neće raspliniti ni kada stvara poredbe i dvojnosti. Usuglašenost racionalne i osjetilne slojevitosti bit će pozivom da stvori pokretni katalog snimki.

Antun LUČIĆ

Svi Vučićevići doživljaji nasukali su se na oštrim grebenima metafizike beznađa, pa čak i oni koji su provreli iz mitskog iskustva obiteljske, zavičajne i domovinske pripadnosti kao jedine uporišne točke u kojoj je pokušavao naći sklad, utjehu i smirenje. Sve što je propatio s gubitkom svoje slobode i zatočeništvom našlo se implicitno ili eksplicitno ugrađeno u njegovim stihovima. Je li moguće da se jedan biografski podatak – tek nešto dulji od godine i pol dana – premetne u cjeloživotno iskustvo i da se prometne u pjesnički život, odnosno da postane poezijom? Pjesmom koja postaje sublimacija neizrecive patnje, neiscjeljive ranjenosti i neizlječiva tumora, izrasline na živu tkivu nevine duše. Grozno mladenačko iskustvo pretočilo se u gorčinu, očaj i beznađe posve rezigniranoga lirskoga subjekta koji se, pritiješnjen patnjom i označen osuđeničkim brojem, uspio izboriti za vlastito izdvojeno i trajno mjesto unutar hrvatskoga pjesništva XX. stoljeća.

Božidar PETRAČ

Čovjek križ, ne jedan i jedini u Hrvatskoj. A sve mu je trebalo za života, trebalo mu je oplahnuti dušu prisutnošću u tisku, i za Grgur i za mnoge naknadne čavle i križeve. Dobro je da imamo takve mrtve pjesnike, a koliko bi bilo bolje da smo ih imali glasne za života. Na mnoge šutnje mislim: pišeš, a ne postojiš, ima te u jedinom – slovima, a nema te, brišu te. Orwellovski ekrani tuđih duša ne primaju i ne priznaju tvoje titraje. Mnogima od nas danas su potrebni mrtvi pjesnici da bismo se iskupili, iako će ovoj zemlji trebati desetljeća iskupljenja. A potrebni su nam da nas uče snazi svjedočenja.

Đurđica IVANIŠEVIĆ

Unatoč gubitcima, zatiranju, zatvoru; i unatoč svemu, *šaka crne zemlje u kojoj narastaju krila* ostaje sidrište koje će te primiti, ostaje znak da *živio si vječno* i da si neizbrisiv. Čavli završavaju pjesmom, zatvaraju se stihovima *Tko je komu zemlja u tolikoj tmici / Zar biljka korijenu ili korijen biljci*, sve stavljajući pod upit. Proplamsaji svjetlosti, *u tolikoj tmici*, znak su njegova neugasiva nadanja, što se posebice dobro izrazilo u knjizi *Šibanica*, nastalo je u njegovu vlastitom proljeću, ali i u hrvatskom proljeću. Godina 1971. kruna je u njegovu stvaralaštvu. Pored *Šibanice* te godine tiskana mu je i knjiga putopisa *Podmornica*, te prijevodi *Knjige puta i vrline* i *Mita o Sizifu*. Premda tamnih tonova, *Šibanica* je preporod Hrvatske, uzdignuće novih nada koje, svejedno, promatra u proživljenom stradanju: *Vidiš dno povratka – čavle i Hrvatsku*. *Šibanica* je san, znak ljubavi, pronalazak vlastita mjesta pod suncem u mjestu trpnje, ali i nezaboravnu mjestu djetinjstva; ona je brdo, s mitskim značenjima, ali je ona i domovina koja se vidi u novoj, obnovljenoj svjetlosti: *U zemlji koja se okreće / U tvome srcu / Jedem gorke plodove / Pijem trpkou / Vino / / A ti i dalje / Skamenjena stojiš / Kao*

da ništa / U smrti / Nije / / Bilo. Kao da je *Šibanicom* poslije prisilnoga gašenja hrvatskoga proljeća, ugašen i Vučićevićev pjesnički put.

Krešimir ŠEGO

„Neretvom šest dana bez lađe, sedmi bez vode“ naznačeno je kao sedmodnevno pješaćenje niz zavičajnu rijeku prema moru koje se pokazuje tijekom njezinih sedam fragmenata kao inrospektivna anamneza, potraga nepoznatim krajolicima osobnog bića, e da bi se dokučila vlastita cjelovitost. Putovanje niz Neretvu izjednačeno je s putovanjem niz vlastitu sudbinu i vlastitu krv. Sigurni signali tog misaonog usmjerenja u kojima se stvarno prekodira u virtualno redovito su pejzaži i raznovrsni susreti, posebice oni s neobičnim i grotesknim likovima koji se uvijek pokazuju kao ekspresije duševnih i duhovnih stanja subjekta izlaganja, njegova naslućivanja samog sebe.

Miroslav PALAMETA i Ivica PERIĆ

Stojan Vučićević pokazuje da je svoja prva pjesnička iskustva stjecao na tako značajnim imenima naše moderne poezije kao što su Rakić, Matoš, Dučić i Ujević. U svom grozničavom mladalačkom nemiru on je sav usredotočen na pronalaženja novih puteva i formi da izrazi svoju osobnost, i ako bi se jednom riječi mogao definirati pravac njegovog razgranatog pjesničkog toka i traganja, onda je to bez sumnje: mir. Veličanstveni mir – tišina, mir i zaborav prije i poslije svega....

Vučićevićeva dva stiha, bačena kao izazov, glase: „Blažen ko cestu u njedrima ima“ i „Bivam manji što me manje boli“. Zato ćemo pratiti odvijanje te ceste nepreglednim prostranstvima i pjesnikov put u suvremeno blaženstvo pjesničke riječi.

Andelko VULETIĆ

...a onda se napokon u Splitu pojavljuje knjiga pjesama *Pomrčina* (1985.) U njoj je nešto novih pjesama i izbor iz prethodnih knjiga. I to je sukus ljudske patnje koja je dovela do nasilnog kraja jedan nedužni život. Ali ne treba nikoga optuživati jer je i sam pjesnik imao srce u kojemu je bilo mjesta praštanju. Znao je da se u ljudskim glavama začine bolest koja u kataklizmičke provalije može gurnuti cijele civilizacije. Njegova nesreća je u tome što mu je palo u dio živjeti u dosegu bezumlja.

Vladimir PAVLETIĆ

Pjesnik trajnog samoispitivanja, prividno spokojan, a zapravo nesagledivih tenzija, bard samotništva i onda kad nam je izgledao otvorenim, društvenim, čeznutljivi duh vječno u potrazi za nekom davno izgubljenom nevinošću svijeta, zagovornik sklada i takva kozmosa koji je zbroj trenutaka ljubavi, Vučićević je fatalist koji ništa ne želi niti poboljšati, niti prospješiti, ništa ne uzima tragično i bez krzmanja poistovjećuje se s univerzumom: *Tek studeni vjetar površinu mene / namreška i plovim: ja more po moru.*

Saša VEREŠ

Nedvojbeno je identitetsku komponentu lirskog subjekta Vučićević izgrađivao na osjećanju i spoznavanju slojevitosti zavičajnog prostora koji se s godinama poistovjetio s domovinskim prostorom, ali i s osjećajem i sviješću o slobodi Domovine, odnosno o njezinoj neslobodi. Taj proces spoznavanja vlastite, a time i nacionalne neslobode poticao je pjesnika prema mediju svojega govora i pisanja – prema hrvatskom jeziku u kojemu je otkrivao prostor identiteta vlastitoga bića i prostor stvaralačkoga beskraja, fizički i metafizički prostor lirskog subjekta, medij vlastitoga postojanja u neslobodnoj stvarnosti i neslobodnom jeziku i u neslobodnom kontekstu domovinske zbilje, dakle, u vlastitoj neslobodi i u rešetkastom prostoru zagušenosti i tamnih sjena.

Milan BEŠLIĆ

Pjesničko djelo Stojana Vučićevića iznimno je cjelovito i zaokruženo, nastalo u otporu prema nepogodama vremena i prolaznosti, a sklono klasičnim oblicima i vječnim poetskim toposima.

Tonko MAROEVIĆ

Trpnja, patnja, bol – temeljni poticaji i protege Vučićevićeva pjeva – vazda su iskazane ravnomjerno, naoko hladno, bez ekspresionističkih naglasaka; samo izvan konteksta cjeline pjesme mogu se poneki Vučićevićevi stihovi pričinuti traženim figurama, kao što je slijedeći stih iz *Mojsija: Ugašena vatra – naša je lomača.*

Dubravko HORVATIĆ

Prikazujući u početnom putopisu svoje skitanje uz Neretvu, od Mostara do Ploča pisac "snima", kratkim, isprekidanim kadrovima prostor, krajolik kojim se kreće te usporedo opservira i sebe, riše svoj nutarnji,

intimni pejzaž. Sklon solipsizmu i egocentrizmu apostrofira svoje frustracije, "muke" i "patnje", "rane" i "boli". No ta je bolećivost odviše deklarativna i retorična. Pisac inzistira na njoj, ali joj ne daje dijagnozu. On se landranju i putovanju ne utječe iz turističkih pobuda nego iz terapijskih, katarzičnih. Korača "starim drumovima" ne bi li se rasteretio, pročistio, okrijepio, zbacio sa sebe "svoj neprebol".

Ivan BOŽIĆEVIĆ

Ni kod jednoga hrvatskoga pjesnika poslije A. B. Šimića nema toliko zvijezda kao kod Stojana Vučićevića: doduše, najčešće u posve oprječnu kontekstu. Dok kod Šimića ta imenica doseže danteovska značenja u svjetlosti nebeskoga, mističnoga i onostranoga, u Vučićevića su najčešće "zamućene", zamagljene, zvijezde što u nama umiru" i „uvijek jedna za nebo nedostaje“, ili nešto blaže: „Spustite nježno zvijezde u maglu pod čelom/(Samo kovač na glasu neka vam dúgu kuje)...

Ivan GRLJUŠIĆ

Dolazeći iz tradicija grabancijaške Matoševe škole, poetski su putopisi Stojana Vučićevića uvjerljiv i samostalan primjer zrelosti ove za nas posebne važne književne vrste. Snaga dobrog putopisca u neposrednom je svjedočanstvu čovjekova kretanja kroz zemaljsko vrijeme i prostore, a njegov književni dar otkrivanje pojedinosti koje postaju metafore ljudske sudbine. Takva odlična svojstva životnosti i lirske meditativnosti bez sumnje su značajke s kojima i Vučićević osvaja čitaoca. Piščev je smisao za konkretno je nepogrješiv, njegov stil ispovjedno vlastit, a osjećanje tematike izvorno humano. U vremenu kada malu književnost kao što je naša mogu samo da zaguše pomodarski nesnosne imitacije, i ovaj pjesnički rukopis jedno je ohrabrenje koje poziva autentičnosti kao jedinog svrsi književnog stvaranja.

(Iz obrazloženja žirija književnog fonda A. B. Šimić, koji je nagradio ovo djelo) – objavljeno na omotu knjige putopisa Podmornica, Zora, 1971.

U vidu putopisa, s putopisom kao razlogom i povodom *Stojan Vučićević* izdvojio se u svojoj inspirativnosti pisca poetsko – meditativnih raspoloženja, s briljantnim stilskim izrazom koji je i sjajičast i palucav poput zažarenog metala. Putopis je Vučićeviću samo temeljna lokacija i izvorište za neodoljive meditativne refleksije i diskretnu elegičnost pa su ti njegovi tzv. putopisi daleko više od onoga što ta književna vrsta pruža piscu – informatoru. I bez obzira na građu tj. zemljopisno podnožje, elegično – meditativna misaonost uznosi

plodove ovoga pisanja u neizmjeran, upravo nebesan prostor imaginativnosti. Ovo su dakle kreacije do kakvih se, na primjer A. G. Matoš, uspijevaju podići samo rijetko krilati „putopisci“, tj. stvaralačke nadarenosti u spoju nesputane maštovitosti i serionize inteligibnost. Od šest zapisa u ovoj knjižici bar su četiri neviđena remek – djelca dubokog sudbinskog pronicanja pod koru vanjštine. U tim koloritnim renesansnim minijaturama ima mnogo onih, dragocjenosti što nenametljivo ulaze i u antologijski izbor i u čitalačku lektiru kojom se naša suvremena književnost odlikuje s novom dimenzijom. U pojedinostima to je sedam dana oko Neretve u obliku blještavog mozaika autentičnih domaćih pjesama u prozi; deset pariških mostova povod su za intimne izživljaje samoće u fascinantnoj tuđini; zadarska iluminacija jest himnička evokacija historičnosti i suvremenosti ovog našeg draguljnog spomenika od kamena i vode; a međimurski gobleni melankolična je duhovna reprodukcija pastozne seljačke zbilje i krajobraza sjeverne Hrvatske; samo su dva putopisa (o Slovačkoj i Budimpešti) ovlašne reportaže, ali ne, dakako, bez literarnog alata. Uopće, literarni je, tj. umjetnički zbir ove nevelike, ali zato guste knjige frapantan rezultat jednog nepogrešivog, estetski istančanog, humanog, dakle plemenitog pjesničkog pera. takvo smo pisanje doživljavali na najboljim Matoševim putopisnim eksklamacijama i takav putopisni, zapravo stvaralački rukopis odvaja se od mnogih današnjih dekorativnih erudicija, od opsjenarskih likovnih aranžmana i od fingiranih kolorita, a osobito od polusnenih snatrenja sentimentalnih šengajsta. Stojan Vučićević ne naglašava svoje pretenzije i ne hini bizarne doživljaje i opservacije, pa je izvoran i autentičan stvaralac impozantnih svojstava.

Obrazloženje dodijeljene „ZORINE NAGRADE“ 1971. za knjigu putopisa Podmornica, Nikola Batušić, Nikola Milićević, Milan Selaković, Augustin Stipčević, Krsto Špoljar

To kratkotrajno, ali zaokruženo stvaralaštvo u kojem Vučićević nije širio tematske sklopove već je bio potpuno predan svojoj umjetničkoj opsesiji, odgonetavanju smisla pjesničkog poslanja i tajne života, trebalo bi imati istaknutije mjesto u povijesti suvremene hrvatske književnosti. I danas nam treba (možda danas ponajviše) njegove metafizičke blagosti i izražajne čistoće u opustošenom duhovnom svijetu. Posegnemo li za putopisnom prozom ili pjesništvom Stojana Vučićevića, ona će nas potaknuti na razmišljanje o izvorištima i uporišnim točkama naše egzistencije. Ima li vrjednijeg poticaja za čitanje?

Lina KEŽIĆ

Stojan Vučićević je otpjevao svoju dionicu puta. Tko god onuda krene, naići će na nju i ne će se izgubiti u bespuću - ni noću! Naći će se vrlinom osvjetljen dijelak puta. Sizifov kamen kako stoji navrh brda, ukopan u smrt i uskrsnuće. U miru počiva. Čeka svog Michelangela da iz njega iskleše još jednog sina Davidova.

Međusobni prožetak – točka gdje se sastaju početak i svršetak, čavli vraćeni željezu i željezo čavlima, ljubav Jobu i Job ljubavi, Adamu Eva, Evi Adam – Mariji Josip, Josipu Marija. Svakom svoje! I tako u nedogled do u beskraj – ja tebi, ti meni. A Stojanu – postojanost! Gipka postojanost – dok je nje, bit će i nas. I obrnuto! Dok je nas, bit će i nje! Neka nam bude po riječima tvojim! Riječima tvojim – nek' nam bude! Tako budi!

Božica ZOKO

DOKUMENTI

Naputak književne manifestacije VIDOŠKA PJESNIČKA NOĆ

Članak 1.

Utemeljitelj i organizator književne manifestacije *Vidoška pjesnička noć* je Matica hrvatska Stolac u suradnji s Općinom Stolac, Hercegovačko-neretvanskom županijom, Društvom hrvatskih književnika Herceg Bosne i Južnohrvatskim ogrankom Društva književnika Hrvatske.

Članak 2.

Zadaća pjesničke večeri *Vidoška pjesnička noć* je afirmacija hrvatske književnosti i mladih talenata umjetnosti riječi, osobito onih s područja Hercegovačko-neretvanske županije, kao i jače povezivanje kulture i umjetnosti s razvojem turizma i oživljavanjem ruralnog gospodarskog razvoja na ovom prostoru.

Članak 3.

Poetska manifestacija *Vidoška pjesnička noć* pokrenuta je 2012. u sklopu dana Matice hrvatske Stolac nazvanih Stolačko kulturno proljeće, koji se održavaju u drugoj polovici mjeseca svibnja.

Članak 4.

Prostor na kojemu se održava *Vidoška pjesnička noć* je nekropola stećaka Radimlja.

Članak 5.

Predsjedništvo Matice hrvatske Stolac imenuje Povjerenstvo za organizaciju i provedbu *Vidoške pjesničke noći*, donosi pravila i utvrđuje program Večeri, odlučuje o financijskom rashodu Večeri, odlučuje o točnom datumu održavanja Večeri i rješava prigovore i žalbe na prijedlog Povjerenstva Večeri.

Članak 6.

Povjerenstvo za organizaciju i provedbu *Vidoške pjesničke noći*, sastavljeno je od gospodarstvenika, turističkih djelatnika, te javnih i kulturnih djelatnika. Predsjednik Matice hrvatske Stolac ili osoba koju on imenuje predsjednik je Povjerenstva. Povjerenstvo može imati i svog počasnog predsjednika. Povjerenstvo čini parni broj članova, te odlučuje većinom glasova. Ako je u glasovanju jednak broj glasova „za“ i „protiv“, odlučuje glas predsjednika, odnosno usvojen je prijedlog za koji glasuje predsjednik.

Članak 7.

Povjerenstvo *Vidoške pjesničke noći* brine o organizaciji manifestacije, predlaže program i plan rashoda, poziva sudionike, izrađuje promidžbeni materijal, stara se za prihvat i smještaj sudionika i gostiju, te podnosi izvješće o svom radu glavnom Organizatoru – Matici hrvatskoj Stolac.

Članak 8.

Troškove smještaja i boravka gostiju sudionika *Vidoške pjesničke noći* snosi Organizator. Visina naknade utvrđuje se prema jednoj dnevnicu, plus putni troškovi.

Članak 9.

Mandat Povjerenstva traje četiri godine.

Članak 10.

Na pjesničkoj večeri sudjeluju:

- a) afirmirani pjesnici, članovi profesionalnih književnih društava iz BiH i Hrvatske, kao i drugih zemalja na poziv Organizatora
- b) mladi (do 35 godina), još nedovoljno afirmirani književni talenti – pjesnici o čijem sudjelovanju odlučuje Povjerenstvo *Vidoške pjesničke noći*, a na temelju njihova dotadašnjeg književnog rada.

Članak 11.

U skladu s manifestacijom *Vidoška pjesnička noć*, Organizator je ustanovio književne nagrade:

- a) *Hrvatski stećak*
- b) *Mali hrvatski stećak*

Članak 12.

Nagrada *Hrvatski stećak* dodjeljuje se onim književnicima koji su dali osobit doprinos hrvatskoj književnosti, a *Mali hrvatski stećak* prvonagrađenim učenicima stolačkih škola.

Članak 14.

Nagrada *Hrvatski stećak* sastoji se od skulpture (rad ak. kipara) i plakete.

Nagrada *Mali hrvatski stećak* sastoji se od skulpture i plakete.

Član 15.

Naputak *Vidoške pjesničke noći* usvojen je na proširenoj sjednici Predsjedništva Matice hrvatske Stolac, 22. ožujka 2012., a nadopunjen 25. travnja 2014.

Stojan Vučićević u Zadru 20. XII. 1963.

Voditeljica:

Tina Laco

Glazba:

Vidoštačka Kraljica